

Tema 9. L'home creat per Déu com a home i dona

L'ésser humà és persona pel fet de ser humà. La igualtat de les persones s'ha d'expressar en el respecte a cadascú i als col·lectius. La discriminació, el racisme o la xenofòbia són injustes. El matrimoni és “conjugalitat”, suposa un vincle de “copossessió”. L'Església exigeix que s'acullin amb respecte, compassió i delicadesa les persones que presenten tendències homosexuals.

25/01/2023

Índex

- Dignitat humana, racisme, xenofòbia i discriminació
- Dimensió antropològica de la sexualitat
- Bibliografia bàsica

.....

Només Déu és plenitud; només Ell és per si mateix. Tots els éssers creats donen glòria a Déu amb la seva existència i ho reflecteixen en l'harmonia i la bellesa del seu conjunt. Donen glòria a Déu la muntanya Kilimanjaro i les estepes de Sibèria, el riu Amazones i l'oceà Índic, els esculls de corals d'Austràlia i la immensitat del cosmos. Els éssers

viu donen glòria a Déu, a més, amb el fet mateix de la seva vida: el seu moviment, el seu desenvolupament, la seva inclinació necessària envers la perfecció que els correspon: des de les formes més simples de vida fins a les més complexes.

Tanmateix, l'ésser humà no és un més en l'escala de la creació: «De totes les criatures visibles, només l'home és “capaç de conèixer i d'estimar el seu Creador” (*Gaudium et Spes*, 12, 3); és “l'única criatura sobre la terra que Déu ha volgut per ella mateixa” (*Gaudium et Spes*, 24, 3)”» (*Catecisme*, 356). La diferència que marca el poder de ser origen dels nostres actes és una diferència radical: essencial i no només de grau.

L'estructura de l'ésser humà suposa una composició de matèria i esperit que conforma un mateix i únic subjecte. D'aquesta manera, l'ésser humà no és una «juxtaposició de dos

elements contraposats», sinó la unió de dos coprincipis en una sola substància, de manera que «*el cos de l'home participa de la dignitat de la "imatge de Déu": és cos humà precisament perquè l'anima una ànima espiritual, i és tota la persona humana sencera la qui és destinada a esdevenir, en el Cos del Crist, el temple de l'Esperit Sant (cf. 1 Co 6, 19-20; 15, 44-45)*» (*Catecisme*, 364).

Aquesta realitat ontològica —de la nostra naturalesa— fa possible la capacitat de l'ésser humà per conèixer i estimar: per això podem dominar el cosmos, tenir consciència de nosaltres mateixos, percebre que els altres també són un “jo” únic, descobrir i tractar Déu, estimar-lo escollint-lo com a fi i orientar la nostra vida a donar-li glòria complint la seva Voluntat.

Així doncs, «Déu ho ha creat tot per a l'home (cf. *Gaudium et Spes*, 12, 1; 24,

3; 39, 1), però l'home ha estat creat per servir i estimar Déu i per oferir-li tota la creació»^[1] (*Catecisme*, 358). En resum, l'home va ser creat per Déu com a cos i esperit perquè li doni glòria ordenant a Ell, amb el seu amor, totes les realitats materials i espirituals.

Dignitat humana, racisme, xenofòbia i discriminació

«Perquè ha estat creat a imatge de Déu, l'individu humà té la dignitat de *persona*, no és sols una cosa qualsevol, sinó algú» (*Catecisme*, 357). Per això la relació de l'ésser humà amb el cosmos, amb les altres persones i amb Déu és completament particular, diferent de totes les altres criatures visibles: amb la singularitat d'un subjecte que és únic i capaç d'estimar lliurement. D'aquesta manera, es comprèn que només el fi per al qual ha estat creat —l'amor a Déu i als altres— dona raó de la

grandesa del seu ésser i constitueix «la raó fonamental de la seva dignitat» (*Catecisme*, 356).

Al seu torn, aquesta dignitat intrínseca de la persona humana és el fonament en què es basa la igualtat radical de tothom: en el seu ésser i en la seva llibertat d'obrar. «El respecte a la persona humana implica el dels drets que deriven de la seva dignitat de criatura» (*Catecisme*, 1930).^[2]

En efecte: la qualitat de persona, de ser *algú*, és comuna a tot ésser humà. Igual que són comuns el seu origen, el seu fi i els mitjans de què disposa per assolir-lo. En canvi, les qualitats individuals o socials, la cultura, l'edat, la salut, etc., no poden fer canviar ni la qualitat de persona ni la dignitat que suposa: l'ésser embrió humà, nen, jove o gran; tenir més o menys educació, riqueses, un estatus social determinat; tenir salut o estar

malalt; viure en un lloc o en un altre o en una època històrica o en una altra... qualssevol d'aquestes circumstàncies es donen en el subjecte, però no n'alteren gens la seva condició de ser persona.^[3]
L'ésser humà és persona pel fet de ser humà.

A més, l'ésser humà és un subjecte essencialment relacional, perquè tota l'estructura del seu ésser ha estat “dissenyada” per a l'amor, i l'amor suposa una inclinació a una relació vinculant i positiva amb Déu i amb els altres éssers personals. Aquesta realitat constitueix un fonament més de la igualtat de la persona, que s'ha d'expressar en el respecte a cadascú i en el respecte als col·lectius.

La discriminació, en canvi, es defineix com “seleccionar excloent”, o també com donar un tracte desigual a una persona o col·lectivitat per motius racials,

religiosos, polítics, de sexe, d'edat, de condició física o mental, etc.; és a dir, es tracta d'un tracte desigual, injust, no simplement una mica "diferencial".^[4] Tractar de manera diferent el que en si mateix és igual, és tan injust com tractar de manera igual realitats diferents. La discriminació, en la seva accepció general de sentit negatiu, no té mai justificació.

El racisme és una forma d'exaltació d'una ètnia concreta (d'idolatria)^[5] que atribueix a una raça específica qualitats superiors i drets exclusius i considera les altres races essencialment inferiors, menys dignes i excloses de determinats drets. També pot presentar només la forma negativa, és a dir, l'exclusió del respecte i dels drets de tota persona i de tot un col·lectiu de persones (per exemple, l'antisemitisme, el menyspreu als gitanos...; en definitiva, la

consideració de qualsevol raça com a inferior).

La xenofòbia consisteix en l'«odi, repugnància o hostilitat cap als estrangers». Es tracta també d'una selecció negativa i excloent (de la valoració de la dignitat deguda i, si escau, del reconeixement de drets fonamentals). És especialment greu quan es dirigeix als més febles com, per exemple, els immigrants o els refugiats.

També són discriminacions injustes totes les que eliminin o limitin el respecte a la vida: per exemple, atribuint-se el dret de decidir quina vida val la pena i quin no, o d'afegir a la persona exigències de qualsevol qualitat, a més del mateix fet de ser persona (en qüestions de discapacitat física o psíquica, d'edat o de salut, etc.). I són igualment injustes les discriminacions que imposen deures o disminueixen drets per raó de

qualsevol diferència accidental:
«Tota mena de discriminació, social o cultural, en els drets fonamentals de la persona, per raó de sexe, edat, raça, color, condició social, llengua o religió, ha de ser superada i foragitada, perquè és contrària al disseny de Déu (*Gaudium et Spes*, 29, 2)». ^[6]__

Dimensió antropològica de la sexualitat

«L'home i la dona són *creats*, és a dir, són *volguts per Déu*: en una igualtat perfecta en tant que persones humanes, d'una part, i, de l'altra, en el seu ésser respectiu d'home i de dona. “Ser home”, “ser dona”, són realitats bones, volgudes per Déu (...) L'home i la dona són, amb la mateixa dignitat, “imatge de Déu”. En el seu “ser home” i “ser dona” reflecteixen la saviesa i la bondat del Creador» (*Catecisme*, 369). ^[7]__

La persona té una “dimensió sexuada”, que l’abraça i la configura completament: la persona “és” dona o “és” home en tots els aspectes de la seva vida: biològica, psíquica i espiritual.^[8] La igualtat radical rau precisament en el fet de “ser persona humana”: la diferència es basa en “la manera” de ser persona humana. Dona i home són “presentacions diferents” de la mateixa i única realitat personal, encaminada a una comunió peculiar.^[9]

L’afirmació de l’heterosexualitat es basa en l’acceptació de la diferència natural entre persona femenina i masculina: proclama la igualtat com a persones i reconeix, alhora, la diferència en la manera de ser persona. I, a més, afirma que aquesta base d’igualtat i diferència possibilita una relació intersubjectiva peculiar, en la qual cadascú aporta i rep: d’allà sorgeix un enriquiment complementari i la possibilitat de

constituir-se en principi comú de generació. La inclinació natural entre home i dona, tractant-se de persones humanes, porta a una mena d'amor específic, l'amor conjugal, que suposa el do i l'acceptació de cadascú precisament en el diferencial. El matrimoni no és una forma de cohabitació sexual legitimada, sinó "conjugalitat",^[10] és a dir, un vincle de "copossessió" de cadascú sobre l'altre en el que és com a home i dona, com a espòs i esposa, com a mare i pare potencial.^[11] Aquesta unió, exclusiva i permanent, és al seu torn requerida per la dignitat dels fills que puguin venir i per a la seva cura i educació.

Òbviament, el tracte desigual de la dona o de l'home, en funció de la seva condició, atempta contra la dignitat de la persona. La diferenciació positiva de la dona (o, si escau, de l'home) és lícita i legítima quan es tracta d'atendre una situació

específica o quan té per objecte reparar una situació o un desnivell injust en una determinada circumstància social. I és lícita, perquè s'intenta justament equilibrar un desequilibri previ que era injust.

Els estudis sobre les diferències de gènere i el seu tractament han avançat en quantitat i qualitat i han aportat consideracions d'interès. Certes derivacions de la teoria de gènere apunten a una ruptura radical entre la realitat de la naturalesa i la conducta, respecte a la diferenciació sexual. Sostenen que el sexe, com a tal, no existeix, sinó que ha estat una creació cultural. Com és natural, des d'aquesta perspectiva no cal plantejar-se la igualtat entre dona i home, perquè la diferència [el sexe] no existeix com a tal: simplement hi ha trets biològics, però aquests formen part de la *neutralitat natural del cos humà* i han d'estar al servei

de la llibertat de cadascú: les altres coses serien discriminació i artifici. D'aquí que la primera alienació en el pla personal, afirmen, sigui acceptar la “diferència real” de la dona i l'home, de la qual deriven la imposició del matrimoni heterosexual i de la família monògama com les seves conseqüències necessàries. En abolir aquesta alienació, també s'hauria d'eliminar el nexa entre unió dona-home i procreació, la maternitat mateixa (que castiga la dona) i les relacions que provenen de l'origen: el parentiu.

En aquesta concepció, les característiques del cos estan a lliure disposició del que cadascú vulgui i, per tant, és modificable en cada moment. Jo soc qui decideixo ser en funció del meu desig: no hi ha més variables. Puc tenir un cos amb caràcters masculins i sentir-me dona, o homosexual, o bisexual; puc voler

ser transsexual, etc. Totes les possibilitats de la mateixa voluntat estan obertes i són igualment legítimes: perquè no hi ha una realitat objectiva que les limiti. Les característiques del cos estan a lliure disposició del que cadascú vulgui i, per tant, es poden modificar en cada moment. Jo soc qui decideixo ser en funció del meu desig: no hi ha més variables. Puc tenir un cos amb caràcters masculins i sentir-me dona, o homosexual, o bisexual; puc voler ser transsexual, etc. Totes les possibilitats de la mateixa voluntat estan obertes i són igualment legítimes: perquè no hi ha una realitat objectiva que les limiti. Tot això entra en contrast amb els ensenyaments de l'Església sobre l'estructura mateixa de l'ésser humà: la unitat de matèria i esperit, el sentit de la corporalitat sexuada, la complementarietat de dona i home, la llibertat, el compromís, l'amor

conjugal, la realitat sobre la unió matrimonial i de la família, etc.

Quant a l'homosexualitat (masculina o femenina), és una atracció, exclusiva o predominant, cap a persones del mateix sexe. Pot ser fruit de moltes variables, entre les quals hi ha les característiques psicològiques de la persona i la seva biografia.^[12] «La Tradició [de l'Església] sempre ha declarat que “els actes homosexuals són intrínsecament desordenats” (CDF, *Persona humana*, 8). Tanquen l'acte sexual al do de la vida».

«Un nombre no negligible d'homes i dones presenten tendències homosexuals pregonament arrelades. Aquesta inclinació objectivament desordenada, per a la majoria d'ells és una prova. Cal acollir-los amb respecte, compassió i delicadesa. Cal evitar amb ells tot senyal de discriminació injusta.

Aquestes persones són cridades a realitzar la voluntat de Déu en la seva vida i, si són cristianes, a unir al sacrifici de la creu del Senyor les dificultats que poden trobar pel fet de la seva condició» (*Catecisme*, 2358).

L'exhortació apostòlica *Amoris laetitia* subratlla l'amor incondicional de Crist cap a totes les persones sense excepció, i reitera que «tota persona, independentment de la seva tendència sexual, ha de ser respectada en la seva dignitat i acollida amb respecte, procurant evitar “tot signe de discriminació injusta” (*Catecisme*, 2358; cf. *Relació final*, 2015, 76), i particularment qualsevol forma d'agressió i violència» (*Amoris laetitia*, 250). Fora d'això, també es demana, específicament a les famílies, que per a ells es procuri «assegurar un acompanyament respectuós, a fi que aquells que manifesten una

tendència homosexual puguin tenir l'ajuda necessària per comprendre i realitzar plenament la voluntat de Déu en la seva vida» (cf. *Catecisme*, 277).

És més, l'Església recorda que «les persones homosexuals són cridades a la castedat. Amb les virtuts de domini, educadors de la llibertat interior, de vegades amb el suport d'una amistat desinteressada, amb l'oració i la gràcia sacramental, poden apropar-se gradualment i resoltament —i així ho han de fer— a la perfecció cristiana» (*Catecisme*, 2359); és a dir, a ells també els arriba la crida a la castedat a la qual estem convidats tots els cristians.

Respecte a la pretesa equiparació d'aquestes unions amb el matrimoni, la doctrina de l'Església recorda que «no hi ha cap fonament per assimilar o establir analogies, ni tan sols remotes, entre les unions

homosexuals i el disseny de Déu sobre el matrimoni i la família» (*Amoris laetitia*, 251). No es tracta d'una prohibició de l'Església o de la imposició d'una mesura de càstig. Es tracta de fer notar que aquestes unions no es poden equiparar a la unió conjugal ni és just atribuir-los els mateixos efectes: perquè en aquest cas, no hi ha la conjugalitat (que suposa la relació diferencial dels sexes) ni els qui hi conviuen es poden constituir en principi comú de generació.

Juan Ignacio Bañares

Bibliografia bàsica

— *Catecisme de l'Església Catòlica*,
núm. 356-373; 1930; 2113; 2357-2359.

[1] El text d'aquest punt del *Catecisme* continua amb aquesta cita expressiva de sant Joan Crisòstom: «Qui és, doncs, l'ésser que va venir a l'existència voltat de tanta consideració? És l'home, gran i admirable figura viva, més preciosa als ulls de Déu que tota la creació plegada. És l'home. Per ell existeixen el cel i la terra, el mar i la totalitat de la creació, i per la seva salvació —tan important l'ha considerada Déu— no va plànyer el seu Fill únic». (Sant Joan Crisòstom, *Sermons in Genesim*, 2,1: p. 54, 587D - 588a).

[2] «Aquests drets són anteriors a la societat i se li imposen. Són el fonament de la legitimitat moral de tota autoritat. Quan una societat els escarneix o no els vol reconèixer en la seva legislació positiva, mina la seva pròpia legitimitat moral (cf. *Pacem in Terris*, 65)» (*Catecisme*, 1930).

^[3] «Visió meravellosa que ens fa contemplar el llinatge humà en la unitat del seu origen en Déu (...); en la unitat de la seva naturalesa composta semblantment en tots d'un cos material i d'una ànima espiritual; en la unitat del seu fi immediat i de la seva missió en el món; en la unitat del seu habitatge: la terra, dels béns de la qual tots els homes, per dret de naturalesa, poden servir-se per sostenir i desenrotllar la vida; unitat del seu fi sobrenatural: Déu mateix, vers al qual tots han de tendir; en la unitat dels mitjans per atènyer aquest fi; (...) en la unitat del seu rescat que el Crist va realitzar per tots (Piu XII, *Summi Pontificatus*, núm. 3; cf. Concili Vaticà II, *Nostra aetate* núm. 1)» (*Catecisme*, 360).

^[4] És lícit considerar de manera diferent el que és diferent; en aquest sentit, es pot parlar d'un “tracte diferencial positiu”, quan el bé comú exigeix o aconsella protegir o

afavorir especialment un col·lectiu determinat per raó de la seva debilitat (edat, salut...), o per necessitats particulars (immigrants, etc.), o pel bé que representa una institució determinada per al propi bé comú (per exemple, en el matrimoni i la família, deduccions fiscals, baixa de maternitat, etc.). En l'àmbit jurídic, aquesta mena de protecció particular es denomina *favor iuris*: el favor del dret; no només no és injust, sinó que respon a la justícia, que ordena “donar a cadascú el que és seu” i, per tant, ha d'estar atenta als trets diferencials de les relacions intersubjectives que es produeixen en la societat.

[5] “La idolatria no es refereix únicament als falsos cultes del paganisme. És una temptació constant de la fe. Consisteix a divinitzar allò que no és Déu. Hi ha idolatria quan l'home honora i reverència una criatura en lloc de

Déu, tant si es tracta de déus com de dimonis (per exemple, el satanisme), de poder, de plaer, de la raça, dels avantpassats, de l'Estat, dels diners, etc.” (*Catecisme*, 2113).

[6] — Alhora, hem d'acceptar —i estimar — l'altre amb les seves diferències i amb la seva llibertat. I l'hem d'estimar així encara que tingui opinions o judicis oposats als nostres, encara que estigui equivocat... encara que obri malament: si no hi ha una lesió als altres, es pot advertir l'altre del mal que fa, però no es pot imposar el bé que hauria de fer. Aquesta tolerància no és relativisme, no significa admetre que tot judici o conducta valgui el mateix, perquè no existeixen la veritat ni el bé. Al contrari, aquesta tolerància es fonamenta en el respecte a la llibertat de cadascú (i de les col·lectivitats) i, alhora, exigeix l'afany de difondre la veritat i el bé. Mantenim els nostres judicis sobre

els actes, però respectem la llibertat de la persona.

^[7] «Déu no és de cap manera a imatge de l'home. No és ni home ni dona. Déu és esperit pur, en el qual no hi ha lloc per a la diferència de sexes. Però les “perfeccions” de l'home i de la dona reflecteixen alguna cosa de la infinita perfecció de Déu: les d'una mare (cf. *Is* 49, 14-15; 66, 13; *Sl* 131, 2-3) i les d'un pare i espòs (cf. *Os* 11, 1-4; *Jr* 3, 4-19)» (*Catecisme*, 370).

^[8] El sexe, en la persona humana, no rau només en la genitalitat, ni és només un impuls programat i necessari per a la reproducció de l'espècie, com en els altres éssers vius.

^[9] “El cos, que expressa la feminitat ‘per a’ la masculinitat, i viceversa, la masculinitat per a la feminitat, manifesta la reciprocitat i la comunió de les persones” (Sant Joan Pau II,

Audiència general 9.01.1980, núm. 4 *in fini*).

[10] La paraula “conjugalitat” prové del llatí, del verb “*coniugare*”, que vol dir “unir”.

[11] Joan Pau II, comentant el text de la creació de l’home i la dona a Gènesi 2, 24, assenyala: “el cos, que a través de la mateixa masculinitat o feminitat els ajuda tots dos des del principi (...) a trobar-se en comunió de persones, es converteix de manera especial en l’element constitutiu de la seva unió quan es fan marit i muller” (*Audiència general*, 21.11.1979, núm. 3 *in fini*).

[12] «Presenta formes molt variables a través dels segles i de les cultures. La seva gènesi psíquica encara resta inexplicada» (*Catecisme*, 2357).

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/tema-9-lhome-
creat-per-deu-com-a-home-i-dona/](https://opusdei.org/ca-ad/article/tema-9-lhome-creat-per-deu-com-a-home-i-dona/)
(05/04/2025)